EUROPOS
KOMISIJA

Briuselis, 2015 05 13
COM(2015) 272 final

Rekomendacija

TARYBOS REKOMENDACIJA

dėl 2015 m. Rumunijos nacionalinės reformų programos

su Tarybos nuomone dėl 2015 m. Rumunijos konvergencijos programos

Rekomendacija

TARYBOS REKOMENDACIJA

dėl 2015 m. Rumunijos nacionalinės reformų programos

su Tarybos nuomone dėl 2015 m. Rumunijos konvergencijos programos

EUROPOS SĄJUNGOS TARYBA,

atsižvelgdama į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo, ypač į jos 121 straipsnio 2 dalį ir 148 straipsnio 4 dalį,

atsižvelgdama į 1997 m. liepos 7 d. Tarybos reglamentą (EB) Nr. 1466/97 dėl biudžeto būklės priežiūros stiprinimo ir ekonominės politikos priežiūros bei koordinavimo[1], ypač į jo 9 straipsnio 2 dalį,

atsižvelgdama į 2011 m. lapkričio 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) Nr. 1176/2011 dėl makroekonominių disbalansų prevencijos ir naikinimo[2], ypač į jo 6 straipsnio 1 dalį,

atsižvelgdama į Europos Komisijos rekomendaciją[3],

atsižvelgdama į Europos Parlamento rezoliucijas[4],

atsižvelgdama į Europos Vadovų Tarybos išvadas,

atsižvelgdama į Užimtumo komiteto nuomonę,

atsižvelgdama į Ekonomikos ir finansų komiteto nuomonę,

atsižvelgdama į Socialinės apsaugos komiteto nuomonę,

atsižvelgdama į Ekonominės politikos komiteto nuomonę,

kadangi:

(1) 2010 m. kovo 26 d. Europos Vadovų Taryba pritarė Komisijos pasiūlymui įgyvendinti naują augimo ir darbo vietų kūrimo strategiją „Europa 2020“, grindžiamą geresniu ekonominės politikos koordinavimu. Strategija yra orientuota į tas svarbias sritis, kuriose reikia imtis veiksmų, kad būtų stiprinamas Europos tvaraus augimo ir konkurencingumo potencialas;

(2) remdamasi Komisijos pasiūlymais, 2010 m. liepos 13 d. Taryba priėmė rekomendaciją dėl valstybių narių ir Sąjungos ekonominės politikos bendrų gairių (2010–2014 m.), o 2010 m. spalio 21 d. – sprendimą dėl valstybių narių užimtumo politikos gairių. Abejos gairės kartu sudaro integruotas gaires, ir į jas valstybių narių buvo paprašyta atsižvelgti formuojant nacionalinę ekonominę ir užimtumo politiką;

---

1 OL L 209, 1997 8 2, p. 1.
2 OL L 306, 2011 11 23, p. 25.
3 COM(2015) 272.
4 P8_TA(2015)0067, P8_TA(2015)0068, P8_TA(2015)0069.

(3) 2014 m. liepos 8 d. Taryba priėmė rekomendaciją dėl Rumunijos 2014 m. nacionalinės reformų programos ir pateikė nuomonę dėl atnaujintos 2014 m. Rumunijos konvergencijos programos;

(4) 2014 m. lapkričio 28 d. Komisija priėmė metinę augimo apžvalgą[5], kuria pradedamas 2015 m. Europos ekonominės politikos koordinavimo semestras. Tą pačią dieną Komisija pagal Reglamentą (ES) Nr. 1176/2011 priėmė Įspėjimo mechanizmo ataskaitą[6], kurioje nurodė, kad Rumunija yra viena iš valstybių narių, dėl kurios reikės parengti nuodugnią apžvalgą;

(5) 2014 m. gruodžio 18 d. Europos Vadovų Taryba patvirtino prioritetus, pagal kuriuos reikia skatinti investuoti, spartinti struktūrines reformas ir vykdyti atsakingą ekonomikos augimui palankų fiskalinį konsolidavimą;

(6) 2015 m. vasario 26 d. Komisija paskelbė 2015 m. Rumunijos ataskaitą[7]. Joje įvertinta Rumunijos pažanga įgyvendinant 2014 m. liepos 8 d. priimtas šaliai skirtas rekomendacijas. Į šalies ataskaitą įtraukti ir nuodugnios apžvalgos pagal Reglamento (ES) Nr. 1176/2011 5 straipsnį rezultatai. Komisijos analizė leidžia daryti išvadą, kad Rumunijoje yra susidaręs makroekonominis disbalansas, dėl kurio reikia imtis politikos veiksmų ir kurį reikia stebėti. Įgyvendinus iš eilės tris ES ir TVF programas, išorės ir vidaus disbalansas gerokai sumažintas. Tačiau reikėtų stebėti riziką, susijusią su Rumunijos santykinai didele neigiama grynąja tarptautinių investicijų pozicija ir menkais vidutinio laikotarpio eksporto pajėgumais. Bankų sektorius išlieka pažeidžiamas tiek išorės, tiek vidaus veiksnių;

(7) 2015 m. balandžio 30 d. Rumunija pateikė 2015 m. nacionalinę reformų programą ir 2015 m. konvergencijos programą. Siekiant atsižvelgti į tarpusavio sąsajas, abi programos vertintos vienu metu;

(8) 2013 m. spalio 22 d. Taryba priėmė sprendimą 2013/531/ES[8], kuriame įsipareigojo per laikotarpį iki 2015 m. rugsėjo mėn. Rumunijai suteikti iki 2 mlrd. EUR vidutinės trukmės finansinę pagalbą. Ta pagalba teikiama su sąlyga, kad bus vykdoma visapusiška ekonominė politika. Nors dabartinėmis rinkos sąlygomis Rumunija neketina prašyti kurios nors pagalbos dalies išmokėjimo, tikėtina, kad prevencinė pagalba padės konsoliduoti makroekonominį, biudžeto ir finansinį stabilumą, o vykdant struktūrines reformas – didins Rumunijos ekonomikos atsparumą ir augimo potencialą. Baigus taikyti programą, Rumunija vėl bus visiškai įtraukta į Europos semestro sistemą;

(9) šiuo metu Rumunijai taikoma Stabilumo ir augimo pakto prevencinė dalis. Konvergencijos programoje Rumunija dėl planuojamų struktūrinių reformų paprašė leisti 0,5 % BVP laikinai nukrypti nuo reikalaujamo koregavimo plano siekiant vidutinio laikotarpio tikslo. Programoje nepateikta pakankamai išsamios informacijos apie planuojamas struktūrines reformas, todėl Taryba negali įvertinti jų patikimumo. Rumunija taip pat paprašė taikyti pensijų reformos sąlygą. Reformos atitiktį tinkamumo kriterijams turi patvirtinti Eurostatas. Remiantis Komisijos 2015 m. pavasario prognoze, 2016 m. prognozuojamas 3,4 % BVP struktūrinis deficitas neužtikrintų tinkamos patikimumo ribos Sutartyje numatytos 3 % BVP

---

5 COM(2014) 902.

6 COM(2014) 904.

7 SWD(2015) 42 *final*.

8 2013 m. spalio 22 d. Tarybos sprendimas 2013/531/ES dėl Sąjungos vidutinės trukmės prevencinės finansinės pagalbos Rumunijai skyrimo (OL L 286, 2013 10 29, p. 1).

pamatinės vertės atžvilgiu. Todėl Taryba mano, kad Rumunija neatitinka reikalavimų, kad galėtų pasinaudoti prašoma galimybe laikinai nukrypti 2016 m.;

(10) 2015 m. konvergencijos programoje vyriausybė planuoja 2015 m. išlaikyti 1,5 % BVP nominalų deficitą ir jį sumažinti iki 0,8 % BVP 2018 m. Vyriausybė planuoja, kad nuo 2016 m. bus laikomasi vidutinio laikotarpio tikslo – 1,0 % BVP struktūrinio deficito. Konvergencijos programoje numatoma, kad 2015 m. valdžios sektoriaus skolos santykis su BVP pašoks iki 40,1 % ir paskui laipsniškai sumažės iki 37,1 % 2018 m. Makroekonominis scenarijus, kuriuo grindžiamos šios biudžeto projekcijos, yra labai palankus. Į konvergencijos programą neįtrauktos svarbios deficitą didinančios priemonės, kurias vyriausybė patvirtino kovo 25 d., o Senatas – balandžio 27 d.[9] ir į kurias buvo atsižvelgta Komisijos 2015 m. pavasario prognozėje, nors tą padaryti reikalaujama pagal elgesio kodeksą. Priemonės, kurias taikant būtų pasiekti planuojami deficito tikslai nuo 2016 m., nėra pakankamai tiksliai nurodytos. Remiantis Komisijos 2015 m. pavasario prognoze, 2015 m. struktūrinis balansas turėtų 0,3 % BVP nukrypti nuo vidutinio laikotarpio tikslo. Tai kiek viršija 0,25 % BVP nuokrypį, leistą pagal Mokėjimų balanso programą su sąlyga, kad ES finansuojamų projektų bendras finansavimas derės su biudžete numatytomis lėšomis. 2016 m. nuokrypis taps didelis ir sieks 2,4 % BVP, nors reikalaujama užtikrinti 0,3 % BVP koregavimą. Todėl 2015 m. ir 2016 m. metais reikės papildomų priemonių. Remdamasi konvergencijos programos vertinimu ir atsižvelgdama į Komisijos 2015 m. pavasario prognozę, Taryba mano, kad yra rizika, jog Rumunija nesilaikys Stabilumo ir augimo pakto nuostatų;

(11) Rumunijos fiskalinė sistema iš esmės yra patikima, tačiau taikoma neveiksmingai. Dėl vidutinės trukmės ir ilgalaikių demografinių tendencijų ir menko darbo rinkos išsivystymo lygio gali kilti pavojus ilgalaikiam pensijų sistemos tvarumui. 2010 m. pradėjus pensijų reformą padėtis jau kiek pagerėjo, tačiau 2013 m. gruodžio mėn. vyriausybės pasiūlyto įstatymo, kuriuo nuo 2035 m. suvienodinamas teisės aktais nustatytas vyrų ir moterų pensinis amžius, dar nepriėmė parlamento žemieji rūmai;

(12) neseniai sumažinus darbdavių socialinio draudimo įmokas sumažėjo darbo mokesčių pleištas, tačiau nesilaikant specialaus tikslo. Mokesčių pleištas mažesnes pajamas gaunantiems asmenims vis dar aukštas (40 %), palyginti su kitomis Europos šalimis. Pagrindinė problema tebėra mokestinis sukčiavimas ir mokesčių vengimas, dėl kurių smarkiai sumažėja mokestinės pajamos. Žengti pirmieji žingsniai pradedant nuolatinę Rumunijos mokesčių administravimo pertvarką. 2014 m. dviejuose regionuose įgyvendintas bandomasis mokestinių prievolių vykdymo užtikrinimo projektas, skirtas nedeklaruojamam darbui, nedeklaruojamam darbo užmokesčiui ir mokesčių slėpimui; projektas bus tęsiamas 2015 m. 2014 m. padidinti aplinkosauginiai mokesčiai ir jų lygis priartėjo prie ES vidurkio;

(13) nors 2014 m. padėtis kiek pagerėjo, užimtumas ir aktyvumas vis dar labai žemas, visų pirma moterų, jaunimo, vyresnio amžiaus darbuotojų ir romų. Peržiūrėta aktyvios darbo rinkos politika, tačiau aktyvios darbo rinkos priemonėse, visų pirma profesinio mokymo programose, ankstesnio mokymosi pripažinimo sistemose, judumo iniciatyvose, taip pat ilgalaikiam nedarbui skirtose priemonėse dalyvaujama vis dar neaktyviai ir šių priemonių finansavimas tebėra menkas. Rumunija ėmėsi priemonių jaunimo nedarbo problemai spręsti, visų pirma pasinaudodama Jaunimo garantijų iniciatyva, tačiau jas vėluojama įgyvendinti. Nepadaryta pažangos rengiant skaidrias minimalaus darbo užmokesčio nustatymo gaires. Siekiant sudaryti sąlygas

[9] Naujajame fiskalinio kodekso projekte nustatytas mokesčių sumažinimas.

teikti individualiems poreikiams pritaikytas paslaugas ir nuosekliau įgyvendinti priemones tikslinėms grupėms, reikėtų padidinti Valstybinės užimtumo tarnybos gebėjimus, visų pirma personalo požiūriu, ir nustatyti priemonių, bendrai finansuojamų Europos struktūrinių ir investicijų fondų lėšomis, integruotą įgyvendinimo sistemą;

(14) švietimo srityje Rumunijai kyla kelios problemos: mokyklos nebaigimo rodiklis vis dar gerokai viršija ES vidurkį; ankstyvojo ugdymo ir priežiūros paslaugų pasiūla ir galimybės jomis naudotis yra ribotos, visų pirma kaimo vietovėse ir romų bendruomenei; dalyvavimo mokymosi visą gyvenimą programose lygis tebėra daug žemesnis už ES vidurkį; aukštojo mokslo kokybė ir aktualumas darbo rinkai yra netinkami, o tretinį išsilavinimą turinčių asmenų skaičius yra antras mažiausias ES. Rumunija pradėjo spręsti šias problemas, tačiau skirtingose srityse pažanga netolygi, o galutinis poveikis kol kas menkai matomas. Smarkiai vėluojama priimti mokyklos nebaigimo problemai spręsti skirtą nacionalinę strategiją. Parengta nacionalinė 2014–2019 m. ankstyvojo ugdymo ir priežiūros programa; ji bus pradėta taikyti naujais 2015–2016 m. mokslo metais. Atidėtas nacionalinės mokymosi visą gyvenimą strategijos įgyvendinimas. Parengta tretinio mokslo strategija, kuria siekiama padidinti aukštojo mokslo aktualumą jį labiau priderinant prie darbo rinkos poreikių ir pagerinant palankių sąlygų neturinčių grupių galimybes įgyti aukštąjį mokslą. Įgyvendintos priemonės, kuriomis siekiama pagerinti profesinį rengimą ir mokymą bei pameistrystės programas;

(15) Rumunijos sveikatos priežiūros sistemai būdingi prasti gydymo rezultatai, prastas finansinis ir geografinis prieinamumas, mažas finansavimas ir neveiksmingas išteklių naudojimas. Sistema labai priklauso nuo stacionarinių paslaugų, ją silpnina platus neveiksmingas ligoninių tinklas, silpni ir susiskaidę konsultaciniai tinklai ir maža pirminei sveikatos priežiūrai skiriamų išlaidų dalis. Be to, galimybes naudotis sistema, jos veiksmingumą ir kokybę dar labiau sumenkina valstybinėje sveikatos priežiūros sistemoje plačiai paplitęs neoficialus atsiskaitymas už paslaugas. Pradėjus taikyti įvairias priemones ir sveikatos priežiūros reformas, finansavimo trūkumas sumažėjo, pagerėjo paslaugų kokybė ir padidėjo jų veiksmingumas. 2014 m. gruodžio mėn. patvirtinta 2014–2020 m. Nacionalinė sveikatos priežiūros strategija, sudaranti strateginį sveikatos priežiūros sektoriaus reformos pagrindą; dabar ją reikia įgyvendinti. Sveikatos ministerija ir Nacionalinis sveikatos draudimo fondas svarsto įvairias priemones, kuriomis siekiama patobulinti sveikatos priežiūros finansavimo sistemą;

(16) skurdo ir socialinės atskirties mažinimas tebėra pagrindinis Rumunijos uždavinys. Gyventojų, kuriems gresia skurdas ar socialinė atskirtis, dalis mažėja, tačiau vis dar yra didelė ir 2013 m. sudarė 40 %, tai yra daug daugiau už ES vidurkį. Socialinių pervedimų (išskyrus pensijas) veiksmingumas mažinant skurdą yra ribotas ir ypač mažas vaikų atveju. Socialiniai pervedimai nėra tinkamai susieti su aktyvumo skatinimo priemonėmis. 2011 m. socialinės paramos reformos įgyvendinimas vis dar atsilieka nuo tvarkaraščio. Socialinės įtraukties ir kovos su skurdu strategijos ir susijusių veiksmų planų priėmimas atidėtas. Nedaug pasistūmėta įvedant minimalių įtraukties pajamų sistemą, kuri supaprastintų socialinės paramos sistemą, nes būtų sujungti trys esami socialiniai pervedimai. 2013 m. vyriausybė priėmė Socialinės ekonomikos įstatymą, kuriuo siekiama sustiprinti socialinių pervedimų ir aktyvumo skatinimo priemonių sąsają, tačiau dėl jo dar diskutuojama parlamente. Nedaug imtasi veiksmingų priemonių, skirtų romų integracijai. Vis dėlto 2015 m. sausio

mėn., kiek vėluojant, priimta persvarstyta romų integracijos strategija, tačiau jos įgyvendinimas atsilieka nuo tvarkaraščio;

(17) [Rumunijos administraciniai gebėjimai yra menki, suskaidyti, atsakomybės perdavimas dažnai yra neaiškus, todėl mažinamas ekonomikos konkurencingumas. Įvardytos esminės struktūrinių trūkumų priežastys ir 2014 m. spalio mėn. priimta strategija, skirta viešojo administravimo, politikos prioritetų nustatymo ir koordinavimo problemoms spręsti, kartu su jos įgyvendinimo 2014–2020 m. veiksmų planu. Tačiau jos įgyvendinimas smarkiai vėluoja. Dėl viešųjų pirkimų procedūrų pažeidimų smarkiai vėluojama įgyvendinti ES fondų programas. Jie neigiamai veikia verslo aplinką ir stabdo taip reikalingas investicijas į infrastruktūrą;]

(18) padaryta tam tikra pažanga didinant teismų sistemos nepriklausomumą, kokybę ir veiksmingumą, visais lygmenimis kovojant su korupcija ir užtikrinant veiksmingą teismo sprendimų vykdymą. Vis dėlto teismų sprendimai daugeliu atveju vis dar vykdomi prastai, o kovojant su smulkia korupcija ir vykdant jos prevenciją pasistūmėta dar mažiau. Šioms svarbioms politikos sritims bus taikomas bendradarbiavimo ir tikrinimo mechanizmas;

(19) valstybės įmonių produktyvumas neatitinka standartų, dėl jų didėja ekonomikos nelikvidumas, užkraunama neapibrėžtųjų įsipareigojimų našta valdžios sektoriaus biudžetui, o visų įmonių mokesčių nepriemoka kartu sudaro 50 %. Nustatant valstybės įmonių veiklos rezultatus labai svarbus veiksnys yra jų bendrasis valdymas. Dabartine valdymo tvarka neužkertamas kelias politiniam kišimuisi į įmonių kasdienį valdymą ir neužtikrinamas valdžios institucijų nuosavybės ir politikos formavimo funkcijų atskyrimas. Specialios taisyklės valstybės įmonėms nebuvo taikomos sistemingai, kol nebuvo priimtas skubus vyriausybės potvarkis Nr. 109/2011. Daugeliui sričių taisyklės vis dar netaikomos ir praktiškai jų ne visada laikomasi. Nepadaryta pažanga pertvarkant energetikos ir transporto sektorių valstybės įmonių bendrąjį valdymą;

(20) atsižvelgdama į Europos semestrą, Komisija atliko išsamią Rumunijos ekonominės politikos analizę ir ją paskelbė 2015 m. šalies ataskaitoje. Ji taip pat įvertino konvergencijos programą ir nacionalinę reformų programą ir veiksmus, kurių imtasi atsižvelgiant į rekomendacijas, skirtas Rumunijai ankstesniais metais. Komisija įvertino ne tik jų svarbą tvariai fiskalinei ir socialinei bei ekonominei Rumunijos politikai, bet ir tai, kaip laikomasi ES taisyklių ir gairių, nes ES priemonėmis prisidedant prie būsimų nacionalinių sprendimų būtina stiprinti bendrą Europos Sąjungos ekonomikos valdymą. Jos rekomendacijos atsižvelgiant į Europos semestrą pateiktos toliau išdėstytose 1–4 rekomendacijose;

(21) atsižvelgdama į šį vertinimą, Taryba išnagrinėjo Rumunijos konvergencijos programą ir savo nuomonę[10] visų pirma pateikė toliau išdėstytoje 1 rekomendacijoje;

(22) atsižvelgdama į Komisijos nuodugnios apžvalgos ir šio vertinimo rezultatus, Taryba išnagrinėjo nacionalinę reformų programą ir konvergencijos programą. Jos rekomendacijos pagal Reglamento (ES) Nr. 1176/2011 6 straipsnį pateiktos toliau išdėstytose 1–4 rekomendacijose,

REKOMENDUOJA Rumunijai 2015–2016 m. imtis šių veiksmų:

1. Imtis visų būtinų priemonių siekiant užbaigti finansinės pagalbos programą.

[10] Pagal Tarybos reglamento (EB) Nr. 1466/97 9 straipsnio 2 dalį.

2. Apriboti nuokrypį nuo fiskalinio vidutinio laikotarpio tikslo 2015 m. ne daugiau kaip iki 0,25 % BVP, kaip nurodyta 2013–2015 m. mokėjimų balanso programoje, ir 2016 m. grįžti prie vidutinio laikotarpio tikslo. Įgyvendinti išsamią mokestinių prievolių vykdymo užtikrinimo strategiją, sustiprinti tikrinimo kontrolės sistemas siekiant mažinti nedeklaruojamą darbą ir daryti pažangą vienodinant vyrų ir moterų pensinį amžių.

3. Sustiprinti darbo rinkos priemonių teikimą, visų pirma užimtumo tarnybose neregistruotam jaunimui ir ilgalaikiams bedarbiams. Užtikrinti, kad nacionalinė užimtumo tarnyba turėtų tinkamą personalą. Konsultuojantis su socialiniais partneriais pagal nacionalinę praktiką nustatyti aiškias minimalaus daro užmokesčio skaidraus nustatymo gaires. Įvesti minimalių įtraukties pajamų sistemą. Padidinti ankstyvojo ugdymo ir priežiūros paslaugų teikimą ir kokybę, ypač romams. Priimti nacionalinę mokyklos nebaigimo mažinimo strategiją. Įgyvendinti 2014–2020 m. nacionalinę sveikatos priežiūros strategiją, kad būtų išspręstos prastų galimybių gauti paslaugas, mažo finansavimo ir neveiksmingo išteklių naudojimo problemos.

4. Priimti valstybės įmonių bendrojo valdymo reformos įstatymą.

Priimta Briuselyje

Tarybos vardu
Pirmininkas